

MAGDALENA PRZYBYSZ-STAWSKA

Katedra Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej

Uniwersytet Łódzki

e-mail: maj-74@uni.lodz.pl

**BIBLIOTEKA WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO
W ŁODZI: WYBRANE ZAGADNIENIA**

Magdalena Przybysz-Stawska jest adiunktem w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego. Zajmuje się czytelnictwem oraz prasoznawstwem. Obecnie prowadzi badania dotyczące obecności problematyki książki na łamach współczesnych czasopism polskich. Najważniejsze publikacje: *To się czyta. Promocja książki w dodatkach do wybranych polskich gazet codziennych w latach dziewięćdziesiątych XX wieku* (Łódź 2006); *Zbiory specjalne w bibliotekach łódzkich*. W: *Zbiory specjalne i regionalia w polskich bibliotekach naukowych i publicznych* (Szczecin 2010); Literatura w prasie polskiej na przykładzie tygodnika „Polityka”. W: *Mistrzowie literatury czy dziennikarstwa?* (Warszawa 2011); *Łódzkie biblioteki więzienne. Przegląd Biblioteczny*, 2012, z. 2; *Nowe oblicze mediów, czyli dziennikarstwo obywatelskie. Transformacje. Pismo interdyscyplinarne*, 2012

SŁOWA KLUCZOWE: Biblioteki specjalne. Biblioteki kościelne. Seminarium duchowne. Łódź. Wincenty Tymieniecki.

Abstrakt: **Teza/cel artykułu** – W artykule opisano funkcjonowanie Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi. Jej znaczenie zwiększa fakt, iż jest ona jedyną teologiczną katolicką biblioteką naukową, działającą w archidiecezji łódzkiej. Przedstawiono strukturę organizacyjną, warsztat informacyjny i księgozbiór wybranej placówki oraz sposoby korzystania z gromadzonych przez nią zbiorów. W założeniu, zebrane dane służyć miały prezentacji tej, posiadającej długą historię, biblioteki, stanowiąc jeden z punktów odniesienia do dalszych badań w obrębie bibliotek kościelnych w Polsce. **Metody badań** – Tekst opiera się z znaczącej części na analizie materiałów źródłowych (strona internetowa seminarium duchownego w Łodzi, literatura dotycząca bibliotek kościelnych w Polsce, opracowanie poświęcone Wyższemu Seminarium Duchownemu w Łodzi, sprawozdania z działalności opisywanej biblioteki), a także, częściowo, na danych, uzyskanych w trakcie wywiadu, przeprowadzonego z pracownikami biblioteki. **Wyniki** – Zebrany materiał pozwolił na przedstawienie wybranej placówki, jej warunków lokalowych, działalności i struktury gromadzonego księgozbioru oraz sposobów jego udostępniania. **Wnioski** – Przedstawiona biblioteka charakteryzuje się dobrą kondycją, szczególnie pod względem posiadanego księgozbioru oraz warunków lokalowych.

Zgodnie z definicją, biblioteki kościelne to „w sensie ścisłym – b. (...) będące własnością Kościoła kat. i innych chrześc. ugrupowań wyznaniowych; w sensie szerszym – b. utrzymywane przez państwo, związki lub instytucje społ. dla kształcenia duchowieństwa i podnoszenia kultury rel. w społeczeństwie” (*Encyklopedia katolicka*, 1976, s. 497).

Biblioteki kościelne towarzyszyły działalności Kościoła niemal od początku jego istnienia; powstawały przy świątyniach chrześcijańskich, choć początkowo ich rola ograniczała się przede wszystkim, z jednej strony do gromadzenia Pisma Świętego wraz z komentarzami oraz ksiąg liturgicznych, a z drugiej – do „wykonywania i szerzenia kultu religijnego” (*Encyklopedia wiedzy o książce*, 1971, s. 223). Zwycięstwo chrześcijaństwa w IV w. wpłynęło na ich wyraźny rozwój, ale dopiero od czasów nowożytnych (XVI w.) datuje się ich prawdziwy rozkwit¹. W efekcie rozwoju historycznego powstawały różne ich rodzaje, w zależności od typu instytucji, przy których były zakładane (np. biblioteki papieskie, kapitulne).

Najogólniej biblioteki kościelne podzielić można na dwa zasadnicze typy: diecezjalne (wśród nich katedralne, kolegiackie i parafialne) i zakonne (b. poszczególnych klasztorów). Istnieje jednakże również inny ich podział, wyróżniający między innymi biblioteki szkół wyższych, instytutów i wydziałów teologicznych, seminariów duchownych, oraz biblioteki zakonne, diecezjalne i parafialne (Żurek, 2005a, s. 20).

Specyfika tego typu bibliotek polega przede wszystkim na charakterze posiadanych przez nie księgozbiorów (w znacznym stopniu składających się z dzieł religijnych i teologicznych), a także wynikających stąd funkcji tego typu placówek i oferowanych przez nie usług. O tym, jak ważną funkcję biblioteki te mogą odgrywać w działalności duszpasterskiej Kościoła, świadczy powołanie w Watykanie w 1993 r. specjalnej Papieskiej Komisji ds. Kościelnych Dóbr Kultury, jako organu Kurii Rzymskiej. W jej gestii pozostają między innymi kościelne archiwa, biblioteki i muzea. Wspomniana Komisja wydała liczne dokumenty, określające rolę, funkcję i misję tego typu placówek². W jednym z listów przewodniczący Komisji, abp Francesco Machisano, podkreślił, że „Biblioteki kościelne, w których są zachowane, a także udostępniane powstałe na przestrzeni wieków skarby kultury ludzkiej i chrześcijańskiej, stanowią niewyczerpane bogactwo wiedzy, w którym każda wspólnota, tak świecka, jak i duchowna, może odnaleźć wspomnienie swojej przeszłości”, zaś „(...) świadectwa książek – podobnie jak świadectwa archiwów i dzieł sztuki – stanowią w oczach Kościoła niezastąpiony środek, by przybliżyć pokoleniom u progu ich życia i wiary chrześcijańskiej to wszystko, co uwarunkowało nadejście chrześcijaństwa w historii i myśli ludzkiej; aby nie pozbawić ich doświadczeń minionych pokoleń oraz własnej kultury”, nadto „(...) tradycja chrześcijańska – pielęgnowana poprzez pokolenia – znajduje w książkach napisanych w kręgu działania Kościoła stałe oparcie dla swego rozpowszechniania się i rozwoju, dla swego pogłębienia, rozumienia i żywej integracji z tradycją ludów. Przechowywanie książki, zachęcanie do jej czytania i rozpowszechniania jest dla Kościoła działalnością bardzo bliską jego misji ewangelizacyjnej” (Papieska Komisja..., 1996, s. 33). Określając stanowisko Kościoła wobec znaczenia bibliotek kościelnych, wskazano również na ich formacyjną i naukową rolę.

¹ Więcej, zob. także: *Encyklopedia katolicka*. Lublin: Wydaw. KUL, 1976, T. 2, s. 498-510.

² Na przykład listy okólne: z 19 marca 1994 r. „Biblioteki kościelne w misji Kościoła”, z 2 lutego 1997 r.; „Funkcja pastoralna archiwów kościelnych”, z 15 sierpnia 2001 r.; „Funkcja pastoralna muzeów kościelnych”. Dane dotyczące m.in. prac Komisji zob. http://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_commissions/pcchc/.

Znaczenie i specyfika tego typu placówek powoduje, że stanowią one przedmiot rozmaitych opracowań, choć istniejące publikacje dotyczą zaledwie fragmentu tego niezwykle interesującego i ważnego obszaru badawczego. Na przykład Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim od kilku lat wydaje informatorzy dotyczące kościelnych zbiorów muzealnych, archiwalnych i bibliotecznych (Dębowska, 2002; Skrzydlewska, 2004; Żurek, 2005a). Pojawiają się również artykuły, poruszające istotne kwestie związane z historią tego typu bibliotek, ich księgozbiorami i pełnioną przez nie funkcją (Żurek, 2005b, s. 37-46; Biernacka, Dubiński, 2000, s. 9-21; Zahajkiewicz, 2002, s. 9-17; Bednarczyk, 2006, s. 55-63). Warto przywołać *Bibliografię piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 1991-2000* Ryszarda Żmudy³. Należy wspomnieć sympozja (*Funkcje i zadania bibliotek kościelnych*, Lublin 2004), konferencje naukowe (*Książka w życiu Kościoła*, Toruń 2009). Odnaleźć można też pojedyncze prace dotyczące wybranych bibliotek parafialnych czy seminaryjnych (Folejewska, 2007, s. 341-349).

Niniejszy tekst wpisuje się w nurt publikacji dotyczących bibliotek tego typu, stanowiąc przyczynek do, być może, obszerniejszego opracowania, obejmującego całościowo problematykę związaną z tymi ośrodkami. Ich znaczenie i rola, jaką odgrywają, nie tylko na płaszczyźnie kościelnej czy religijnej, są bezdyskusyjne i przemawiają za podjęciem bardziej szczegółowych, dogłębnych badań w tym zakresie. Stopniowe i konsekwentne opisywanie poszczególnych bibliotek seminaryjnych w Polsce dostarczy (poza innymi efektami) materiału źródłowego do obszerniejszej pracy, obejmującej wszystkie placówki tego typu, funkcjonujące w Polsce. To z kolei pozwoli na analizę porównawczą, zarówno pod względem warunków lokalowych, w jakich funkcjonują owe biblioteki, jak i w kontekście posiadanych przez nie księgozbiorów oraz pełnionych przez nie zadań.

Poniżej zaprezentowano Bibliotekę Łódzkiego Seminarium Duchownego, przedstawiono jej strukturę organizacyjną, księgozbiór i zasady funkcjonowania. Materiał przygotowano na podstawie danych zawartych w literaturze przedmiotu, informacji dostępnych na stronie internetowej seminarium, a także opierając się na sprawozdaniach biblioteki i wywiadzie, przeprowadzonym z jej pracownikami.

WYŻSZE SEMINARIUM DUCHOWNE W ŁODZI: KRÓTKI RYS HISTORYCZNY

Diecezja łódzka została powołana do życia 10 grudnia 1920 r. przez papieża Benedykta XV⁴. Od początku jej istnienia kwestia utworzenia własnego seminarium duchownego była jednym z priorytetów, które postawił przed sobą pierwszy ordynariusz nowej diecezji, biskup Wincenty Tymieniecki. Jego zabiegi zostały uwieńczone sukcesem już w czerwcu 1921 r. Wówczas władze miejskie przekazały na potrzeby diecezji gmach (w którym dotąd mieścił się szpital miejski, przeniesiony

³ R. Żmuda, *Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 1991-2000*, *Saeculum Christianum* 2004, R. 11, nr 1, s. 179-246.

⁴ Więcej o powstaniu łódzkiej diecezji, zob. K. Gabryel: *Powstanie Diecezji Łódzkiej*. *Łódzkie Studia Teologiczne* 1995, T. 4, s. 85-92.

następnie na ul. Aleksandrowską) przy ówczesnej ul. Placowej 14 (dziś św. Stanisława Kostki), z przeznaczeniem budynku dla seminarium duchownego. Budynek wymagał jednak gruntownego remontu i adaptacji do nowych potrzeb. Już 9 sierpnia 1921 r., gdy prace były w dużym stopniu zaawansowane, bp. Tymieniecki wydał dekret, erygujący łódzkie seminarium duchowne, wybierając za jego patrona św. Stanisława Kostkę (patrona diecezji i katedry łódzkiej). Zaledwie kilkanaście dni później (25 sierpnia), odbyły się egzaminy wstępne pierwszych kandydatów, chcących podjąć studia w seminarium. W 1938 r. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przyznało łódzkiemu seminarium duchownemu wszystkie te prawa, które przysługiwały pozostałym ówczesnym seminarium w Polsce.

W okresie dwudziestolecia międzywojennego systematycznie rozbudowywano gmach, dobudowując doń m.in. dwa piętra i dodatkową salę na parterze. Jednak efekty tych prac zostały w znacznej mierze zniszczone wraz z wybuchem II wojny światowej. Już w listopadzie 1939 r. Niemcy usunęli z gmachu rektora, profesorów oraz alumnów, grabiąc wyposażenie seminarium. Decyzją władz diecezjalnych jego działalność została przeniesiona do Szczawina, gdzie znajdował się dom biskupi. Jednak w lutym 1940 r. gestapo zakazało dalszego prowadzenia studiów, większość alumnów zamknięto w więzieniach, zaś profesorowie w krótkim czasie osadzeni zostali w obozach koncentracyjnych, gdzie większość z nich poniosła śmierć (WSD, 2013a).

Po zakończeniu wojny podjęto prace nad reaktywowaniem seminarium – jego działalność wznowiono już 1 września 1945 r. Przez pewien czas mieściło się ono w prowizorycznych pomieszczeniach przy ul. Skorupki 1a i 5. Dopiero w grudniu 1947 r. władze zwróciły przedwojenny budynek seminarium (wcześniejszą nazwę placu zmieniono na ul. Stanisława 14). Od tego czasu Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi (dalej: WSD) funkcjonuje nieprzerwanie, mieszcząc się dziś przy ul. św. Stanisława Kostki 14. W latach 1982-2000 systematycznie rozbudowywano gmach seminaryjny (np. do użytku oddano salę gimnastyczną, nowoczesną czytelnię, dobudowano nowe skrzydło, w którym znalazły się m.in. sale wykładowe). W 2004 r. na mocy decyzji abpa Władysława Ziółka, metropolity łódzkiego, powołano do życia Towarzystwo Przyjaciół Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi. Jego członkowie „stanowią (...) „duchowe zaplecze” formujących się kleryków oraz wszystkich tworzących wspólnotę (...) uczelni. Ofiarowują oni swoje modlitwy, trud, cierpienie właśnie w tej intencji, a także wspierają materialnie” WSD (2013b).

Strukturę prawną seminarium normują określone kanony *Kodeksu Prawa Kanonicznego* z 1983 r. Zgodnie z nimi ogólny zarząd nad seminarium sprawuje biskup ordynariusz. On też ma prawo powoływać między innymi rektora, wicerektora, prefekta oraz spowiedników. Ma ponadto obowiązek wydawania zarządzeń, które jego zdaniem posłużą rozwojowi uczelni. Jednocześnie zgodnie z prawem kanonicznym, działalność seminaryjna opiera się na *Statucie i Regulaminie WSD Diecezji Łódzkiej* (zatwierdzonym już w 1938 r.).

BIBLIOTEKA WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO W ŁODZI

W strukturach WSD w Łodzi funkcjonuje również biblioteka. Jest ona jedyną istniejącą w archidiecezji łódzkiej teologiczną katolicką biblioteką naukową. Jej początki sięgają 1921 r. Utworzenie zaplecza naukowego w postaci księgozbioru, z którego będą mogli korzystać przyszli alumni, było jednym z podstawowych celów, jakie postawił przed sobą bp W. Tymieniecki.

Odpowiadając na jego apel, księża profesorowie, a także rodziny zmarłych duszpasterzy, ofiarowali zbiory, które wraz z zakupionymi przez pierwszego ordynariusza książkami stanowiły podstawę do powołania biblioteki. Wśród darczyńców znaleźli się m.in. ks. dr Antoni Roszkowski, prał. Stanisław Szabelski oraz ks. kan. Jan Źdźarski. Dzięki temu możliwe było jej oficjalne otwarcie już 9 sierpnia 1921 r. (wraz z erygowaniem Seminarium). Systematycznie powiększające się zbiory znalazły swe miejsce w dodatkowych pomieszczeniach, rozbudowywanego w latach międzywojennych budynku seminarium. W 1939 r. jej księgozbiór liczył ok. 44 tys. wol. (Zwoliński, 2001, s. 95). Po zajęciu gmachu przez Niemców najcenniejszą część zbiorów udało się przenieść do rezydencji biskupiej. Niestety, większość księgozbioru nie przetrwała wojny. Po jej zakończeniu wraz z reaktywowaniem seminarium, wznowiono również działalność biblioteki. Jej zbiory stopniowo powiększono, w znacznej mierze w oparciu o dary księży, a także dzięki zakupom dokonywanym przez bpa Michała Klepacza, który otaczał bibliotekę szczególną opieką, dbając między innymi o to, by trafiały do niej aktualne podręczniki, a także nowości z zakresu teologii i filozofii. Dzięki jego staraniom i ofiarności spadkobierców po zmarłych księżach w bibliotece na początku roku akademickiego 1951/1952 skatalogowanych było ok. 10 tys. pozycji (Zwoliński, 2001, s. 96). Poza wydawnictwami zwartymi, gromadzono również, systematycznie prenumerowane, wybrane periodyki (np. „Ateneum Kapłańskie”, „Niedziela”, „Przegląd Powszechny”, „Rycerza Niepokalanej”, „Znak”).

Naczelnym bibliotekarzem (w latach późniejszych – dyrektorem biblioteki) był jeden z przełożonych seminarium: wicedyrektor lub prefekt. Na podstawie jego wniosku (i po zatwierdzeniu przez ordynariusza) wybierano jednego z alumnów, któremu powierzano funkcję bibliotekarza. Zgodnie ze Statutem posiadał on pomocnika, którego głównym zadaniem była opieka nad czytelnią seminaryjną. Dzięki wspomnianej wyżej rozbudowie seminarium, w 1982 r. biblioteka otrzymała pomieszczenia, ulokowane w nowym skrzydle budynku. W 1995 r. biblioteka przystąpiła do Konsorcjum Bibliotek Łódzkich, zaś w 2006 r. przyłączyła się do współpracy z Narodowym Uniwersalnym Katalogiem Centralnym NUKAT.

Na początku 2001 r. księgozbiór biblioteki liczył ok. 70 tys. wol. zarówno książek, jak i czasopism oprawnych (Zwoliński, 2001, s. 96). Są one systematycznie powiększane, przy czym zbiory wpływają przede wszystkim na drodze zakupu (biblioteka posiada osobną pozycję w budżecie WSD) i darów (w dużym stopniu w wyniku przekazywania księgozbiorów zapisanych w testamentie przez księży).

Jak wspomniano powyżej, Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi (dalej: BWSD) mieści się w gmachu Wyższego Seminarium Duchownego przy ul. Św. Stanisława Kostki 14. Zajmuje usytuowane na

Zdj. 1. Czytelnia wewnętrzna w Bibliotece Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi.
Źródło: materiały własne.

dwóch poziomach pomieszczenia, o łącznej powierzchni 414 m², a także dwie wyodrębnione sale, przeznaczone na czytelnie: pierwsza z nich (o powierzchni: 230 m²), czytelnia główna, wewnętrzna, przeznaczona jest wyłącznie dla wykładowców i alumnów WSD, druga (mniejsza), przeznaczona dla użytkowników z zewnątrz. Na początku 1994 r. otwarte zostało oddzielne wejście do biblioteki. Na pierwszym poziomie (w piwnicach) mieści się magazyn czasopism i książek dawniej wydanych, na poziomie drugim (parter) znajdują się czytelnie, magazyn główny oraz pokój przeznaczony dla bibliotekarzy. W ostatnim z pomieszczeń, poza podstawowym wyposażeniem, znajdują się również dwa stanowiska komputerowe, kserograf ze skanerem oraz kolorowa drukarka.

Czytelnia główna dysponuje 45 miejscami dla czytelników, stanowiskiem dla bibliotekarza oraz bogatym księgozbiorem podręcznym, liczącym ok. 3500 wol. i 115 tytułów bieżących gazet i czasopism⁵. Zastosowano w tym przypadku układ działowy, wewnątrzalfabetyczny.

Czytelnia przeznaczona dla pozostałych użytkowników jest skromniejsza, może z niej skorzystać jednorazowo 11 osób.

Działalność łódzkiej BWSO opiera się w znacznej mierze na wewnętrznym regulaminie, zatwierdzonym przez ordynariusza, na wniosek rektora seminarium (WSD, 2013c). W pierwszej kolejności ów regulamin określa użytkowników, którzy mogą korzystać z jej zbiorów. Przede wszystkim czy-

⁵ Dane uzyskane w trakcie wywiadu od bibliotekarza BWSO.

Zdj. 2. Czytelnia ogólnodostępna w Bibliotece Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi.
Źródło: materiały własne.

telnikami biblioteki są wykładowcy i alumni WSD w Łodzi oraz pozostałych uczelni katolickich, działających w regionie łódzkim (np. filii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego). Nadto z jej zbiorów korzystają księża, bracia i siostry zakonne Archidiecezji Łódzkiej. Z kolei dzięki zawartym umowom dotyczącym współpracy, BWSD otwarta jest również dla czytelników Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego oraz Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej i studentów Podyplomowego Studium Filozofii. Poza wykładowcami i alumnami WSD, pozostali użytkownicy mogą jednorazowo wypożyczyć maksymalnie 5 książek na 1 miesiąc. Na miejscu istnieje możliwość skorzystania ze źródeł encyklopedycznych, pozycji wydanych przed 1950 r. oraz prac doktorskich, magisterskich i dyplomowych.

Aktualnie w bibliotece zatrudnione są dwie osoby posiadające wykształcenie wyższe bibliotekarskie. Biblioteka czynna jest od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00-16.00 oraz w wybrane soboty w godzinach 10.00-15.00. Poza tymi godzinami użytkownicy mogą zostawiać wypożyczone książki na furcie seminarium codziennie w godzinach 8.00-19.00.

Stan księgozbioru BWSD w Łodzi na koniec września 2012 r. wynosił 49 508 wol. (wydawnictwa zwarte) oraz 620 tytułów gazet i czasopism⁶. Jego struktura odpowiada w pełni charakterowi omawianej biblioteki jako placówki specjalizującej się w zakresie teologii, religioznawstwa, a także filozofii i kultury chrześcijańskiej. Stąd około 95% zbiorów stanowi litera-

⁶ Specyfika biblioteki powoduje, że dane liczbowe dotyczące księgozbioru uaktualniane są na koniec danego roku akademickiego, czyli we wrześniu danego roku. Dane statystyczne uzyskano od bibliotekarzy zatrudnionych w BSD w Łodzi [marzec 2013 r.].

tura teologiczna i filozoficzna, na pozostałe 5% składa się literatura piękna, podręczniki z różnych (poza wymienionymi) dziedzin wiedzy, a także wydawnictwa źródłowe (m.in. encyklopedie i słowniki). Około 90% zbiorów to publikacje w języku polskim, pozostałe 10% – dzieła głównie w języku łacińskim, włoskim, greckim, francuskim i niemieckim. Niewielką grupę stanowią zbiory w języku angielskim. Wśród prenumerowanych aktualnie periodyków znajdują się zarówno pisma o charakterze świeckim, jak i tytuły zaliczane do prasy katolickiej. W pierwszej grupie wymienić można między innymi takie dzienniki jak „Dziennik Łódzki”, „Gazetę Wyborczą” i „Rzeczpospolitą”, tygodniki, jak choćby „Politykę”, „Uważam Rze: pisanie inaczej”, „Wprost”, miesięczniki, a wśród nich np. „National Geographic”, „Wychowawca”. W grupie pism związanych z Kościołem wśród gazet znajdują się np. „Nasz Dziennik”, wśród tygodników „Gość Niedzielny”, „Niedziela”, „Przewodnik Katolicki”, „Tygodnik Powszechny” i „Wiadomości Katolickiej Agencji Informacyjnej”. Z miesięczników w BWSD prenumerowane są m.in. „Apostolstwo chorych”, „Egzorcysta”, „Miłujcie się!” i „Misjonarz”. Gromadzone są również „Łódzkie Studia Teologiczne”, a także czasopisma innych wyznań religijnych (np. „Jednota”, „Słowo Prawdy” czy „Zwiastun Ewangelicki”). Nadto BWSD gromadzi plakaty i afisze dotyczące życia Archidiecezji Łódzkiej i niektóre gazetki parafialne. W II połowie lat 90. XX w. biblioteka przekazała „białe kruki” (m.in. starodruki) do Muzeum Archidiecezjalnego w Łodzi.

Tak bogaty zbiór opracowany jest w formie dwóch tradycyjnych katalogów kartkowych: jeden sporządzony jest w układzie alfabetycznym, drugi – w układzie działowym. Oddzielnie dostępny jest alfabetyczny katalog wydawnictw ciągłych (według tytułów gazet i czasopism) oraz prac doktorskich, magisterskich i dyplomowych, w którym wybrano porządek chronologiczny, wewnątrzalfabetyczny. Biblioteka stosuje również zintegrowany system biblioteczny Symphony, jednak obecnie funkcjonuje jedynie moduł katalogowania, natomiast kolejne moduły (m.in. udostępniania) mają być sukcesywnie uruchamiane. Jednocześnie informacja o zbiorach BWSD dostępna jest (dzięki wspomnianej wcześniej współpracy) w sieci w postaci katalogu online: www.biblioteki.lodz.pl i na stronach Narodowego Uniwersalnego Katalogu Centralnego: www.nukat.edu.pl.

Liczba stałych czytelników na koniec września 2012 r. wynosiła około 500 użytkowników⁷. Zbiory uzupełniane są darami (przekazywanymi przede wszystkim na mocy testamentów zmarłych księży, ale również od osób świeckich), a także na drodze zakupu (biblioteka utrzymuje się z dochodów WSD). W 2012 r. zakupiono 218 nowości, na które złożyły się przede wszystkim podręczniki z zakresu teologii (nierzadko wybrane tytuły kupowano w liczbie 5 egz.), zamawiane w wyniku składanych dezyderatów, pochodzących zarówno od wykładowców, jak i alumnów seminarium. Biblioteka nie prowadzi wypożyczalni międzybibliotecznej. Współpracuje z Fundacją Magnifica. BWSD przekazuje Fundacji wybrane książki, które następnie zainteresowani mogą nabyć poprzez prowadzoną przez tę organizację stronę internetową. BWSD współpracuje również z funkcjonującymi poza seminarium na terenie Łodzi pozostałymi wyższymi uczelniami katolickimi (m.in. Instytutem Teologicznym i Kolegium Katechetycznym). Nadto BWSD prowadzi stały kiermasz „książek za złotówkę”.

⁷ Jest to liczba szacunkowa, wynikająca z faktu, że aktualnie prowadzona jest melioracja kont czytelników. Ich rejestracja odbywa się za pomocą katalogu kartkowego, każdego dnia uzupełnianego o nowych, niekiedy jednorazowych, sporadycznych czytelników spoza Seminarium.

Podsumowując, zaprezentowana biblioteka charakteryzuje się bardzo dobrą kondycją, zarówno pod względem warunków lokalowych, jak i zgromadzonego księgozbioru. Możliwości finansowe, jakimi placówka dysponuje, pozwalają na stałe uzupełnianie zbiorów o potrzebne nowości. Z kolei dzięki nawiązaniu współpracy z innymi ośrodkami, księgozbiór udogępniany jest osobom także spoza seminarium.

Przedstawiony materiał, dotyczący wybranej biblioteki, może (jak wspomniano na wstępie) służyć jako przyczynek do podjęcia obszerniejszych, ogólnopolskich badań, obejmujących biblioteki kościelne, w tym seminaryjne, a w konsekwencji do przygotowania (istotnego z punktu widzenia badań nad współczesnymi bibliotekami specjalnymi w Polsce) interesującego, pełnego opracowania, o charakterze porównawczym.

BIBLIOGRAFIA

- Bednarczyk, Jan (2006). Zasoby bibliotek kościelnych w tworzeniu i zachowywaniu kultury. *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*, T. 86, s. 55-63.
- Dębowska, Maria (2002). *Archiwa Kościoła katolickiego w Polsce. Informator*. Kielce: Jedność.
- Encyklopedia katolicka* (1976). Lublin: KUL, T. 2.
- Encyklopedia wiedzy o książce* (1971). Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Folejewska, Ewa (2007). Stan obecny i działalność Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Elku. *Studia Elckie*, T. 9, s. 341-349.
- Papieska Komisja ds. Dóbr Kulturowych Kościoła (1996). Biblioteki kościelne w misji Kościoła. *FIDES: Biuletyn Bibliotek Kościelnych*, nr 1-2, s. 31-46.
- Skrzydłowska, Beata (2004). *Muzea Kościoła katolickiego w Polsce. Informator*. Kielce: Jedność.
- WSD (2013a). *Historia: lata 1921-1975* [online]. Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi [dostęp: 12.02.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wsd.lodz.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=12&Itemid=9>.
- WSD (2013b) *Towarzystwo Przyjaciół Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi*. [online]. Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi [dostęp: 12.02.2013]. Dostępny w World Wide Web: http://www.wsd.lodz.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=37:o-towarzystwie&catid=16:tp-wsd&Itemid=39>.
- WSD (2013c) *Regulamin* [online]. Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi [dostęp: 12.02.2013]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.wsd.lodz.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=34&Itemid=36>.
- Zahajkiewicz, Marek (2002). Funkcja i znaczenie biblioteki parafialnej lub klasztornej. *Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne*, T. 77, s. 9-17.
- Zwoliński, Piotr (2001). *Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi 1921-2001*. Łódź: Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie.
- Żmuda, Ryszard (2004). Bibliografia piśmiennictwa o polskich bibliotekach kościelnych za lata 1991-2000. *Saeculum Christianum*, R. 11, nr 1, s. 179-246.
- Żurek, Waldemar W. (2005a). *Biblioteki Kościoła katolickiego w Polsce. Informator*. Kielce: Wydaw. Jedność.
- Żurek, Waldemar W. (2005b). Stan bibliotek kościelnych w Polsce. *Archiwa Biblioteki i Muzea Kościelne*, t. 83, s. 37-46.

MAGDALENA PRZYBYSZ-STAWSKA

Łódź University

Department of Library and Information Science

e-mail: maj-74@uni.lodz.pl

THE LIBRARY OF ŁÓDŹ THEOLOGICAL COLLEGE: SELECTED ISSUES

KEYWORDS: Special libraries. Church libraries. Theological colleges. Łódź. Wincenty Ty-mieniecki

ABSTRACT: **Objective** – The author presents the Library of Łódź Theological College – the only theological Catholic research library run in the archdiocese of Łódź – discussing its structure, tools, collections and circulation methods. The data collected during the research on this long-lasting institution may be used as a reference source in further research on church libraries in Poland. **Research method** – The article is based on the analysis of source texts (Łódź Theological College website, literature on Polish church libraries, a publication on the College in question, the Library annual reports) and data gathered through interviews with the Library staff. **Results** – Data collected by the author enable her to characterize the Library, its facilities, activities, structure of Library collections and methods of access to the Library resources. **Conclusions** – The Library is in good condition as regards its collections and facilities.

Tekst w wersji poprawionej wpłynął do Redakcji 18 listopada 2013 r.